

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 255

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

X METAI

LEONIDAS OLŠVANGAS

Kolektyvinė virtuvės krosnis

Leonidas Olšvangas gimė ir augo Lietuvoj, būtent Plungėj. Savo laiku jis tarnavo Lietuvos finansų ministerijoj. Dabar jis gyvena Vakarų Vokietijoj ir dirba amerikiečių įstaigoj.

Karas pasibaigė ir Andriejus Jelizarovičius Medvedevas grįžo namo. Džiaugsmas buvo neaprašomas. Juk keturi metai nesimatyta. Ir vistiek be žaizdų neapsieita. Bet tai buvo bereikšmis dalykas. Jis gyvas, taip! Be to, jo krūtinę vienas ordinas ir trys medaliai puošia.

Naujasis amatas ir dabar pasisavindavo jį, kad ir dabar vakarų negalėjo praleisti šeimoje. Dažnai pragysdavo gaidžiai, kai Andriejus padėdavo darbą. Retai pastebėdavo jį žmona ir vaikas parėjus namo. Dažniausiai jis rasdavo juos giliai įmigus. Tada švelniai uždarydavo duris, tykliai nusirengdavo ir be bildesio atsigidavo į lovą.

Jau trečias mėnuo kaip Andriejus Jelizarovičius savo žmoną Mariją Stepanovną — Mašą vadinamą — ir jų penkiametį Poviliuką atkraustė į naują butą, — geriau — atkraustė į naują kambarį su tiesiomis sienomis ir normaliais langais.

Čia jie buvo laimingesni nei paliepėje prie senojo turgaus. Ta laimė pilnai juose būtų likusi, jei ne pustuzinis moterų, kurios turėjo teisę prie tos pačios krosnies virti.

Tai atsitiko vieną šeštadienio vakarą, kai Andriejus anksčiau nei įprasta, vidurnaktį, iš darbo namo ėjo. Pakeliui užsuko į stoties bufetą, suvertė šimtą gramų vodkos ir vienos alaus bonkos vidų nuleido pakalnėn, užsimokėjo ir spaudė namo.

Kai Andriejus Komsomolskos gatvės kampą pasiekė, tikriausiai atpažino namą: jame jis gyvena. Tuoj ėmė skaityti langus į viršų, ir tikrai įsitikino, kad abu apšvietieji yra jo gyvenamo kambario.

— Mano žmona dar nemiega, — džiugin save.

Koridory susitiko priešais einančią kambario kaimynę Agrippiną Jakimovną.

— Žiūrėk, taip anksti jau iš darbo? — sušuko ji nustebusi.

Tyliai atidarė jis — pagal seną įpratimą — duris, įėjo vidun ir sako:

— Geras vakaras!

Kai jo pasveikinimas be atsako liko, vėl pakartojo. Bet ir šį sykį nesulaukė jokio atsakymo.

— Kodėl neatsakai? — klausė savo žmoną, kuri sėdėjo užsikvėmbusi ant vaiko lovelės.

Maša lėtai pakėlė galvą.

Tik dabar pastebėjo Andriejus, kad ašaros per jos skruostus rieda.

— Maryte, širdute, kas tau yra? — ėmė klausinėti ją ir glostyti jos plaukus.

Maša vistiek verkė. Jam pasidarė klaiuku.

— Gal kas vaikučiui atsitiko?

— Nieko, — atsakė ji pro ašaras. — Paprasčiausiai: aš nebegaliu, aš nebegaliu daugiau...

— Neverk, mano siela! — ramino jis ją.

Staigiai jis atitraukė rankas, glosčiusias jos plaukus; nuleido jas į kelnų kišenes, ištraukė pilną ranką suglamžytų bankno-

PETRAS KIAULĖNAS — Portretas

tų ir numetė į vaiko lovutę, ant miegančio kūdikio.

— Tai uždirbau per du važiavimus! — pasakė jis, pasididžiuodamas. — Aš likau gatvėje beguljis. Charitonovas sakė, kad lik ryt galės tekinio pakaitatą duoti, o dabar turis eiti gulti. Aš taip apsidžiaugiau! Bet tu — sėdi čia ir raudi. Bent suskaičiuok! — Ir jis parodė į banknotus. — Ar turi bent kokią priežastį raudoti?

Maša nesiliovė verkusi. Atvirkščiai, žvilgtėrėjusi į banknotus, suraukė kaktą ir dar stipriau ėmė raudoti.

Kai pagaliau apsiramino, papasakojo vyrui apie savo širdgėlos priežastį.

Pradžioje valgė virdavusi bendroje virtuvėje. Bet paskutines dvi savaites tai daryti buvo neįmanoma. Ji pastebėjusi, kad kaimynė, kai ji atsitraukia, į jos puodo vidų žiūri. Juk negali visą laiką prie puodo stovėti ir jį saugoti: yra ir kitų darbų.

Nuo dabar virtuvės naudotojos Mašą apipylė klausimais. Jos norėjo žinoti, iš kur įplaukia pinigai taip brangiai kasdieninei mėsai pirkti, kur jos vyras dirba?

— Mano vyras dirba Transporto žinyboje, — atsakė Maša.

— Transporto žinyboje? Ten yra direktoriu? Transporto žinyba... tai yra tolima sąvoka, Marija Stepanovna! Kodėl jis yra per kiauras dienas namie?

Maša liko kieta, lyg plienas. Daugiau iš jos nieko nebeišgavo. Kad kaimynėm nesipainioti ant kelio, ji nusipirkusi žibalinę plytelę ir nuo dabar ėmusi maistą virti savo kambarį. Kai ji vedinamąjį langelį atidarydavo, mėsos kvapas nesiduodavo nuslepiamas.

Smalsiosios kaimynės lyg ir nurimo.

Ilgai taip tęsėsi. Pagaliau ji išėjo. Ir kai jos tai pajuto, užklupo Mašą virtuvėje.

— Transporto žinyboje dirba jūsų vyras? Ir kam gali tai pasakyti? Jis veža "auksą" iš išviečių! Ir kai tramas nebeina, tada vežioja girtus į namus. Ir kas jam tą tiesą davė keleivius ant statinės sodinti?

Kai mielosios kaimynės tai visą kalbėjo — žvairavo į Mašą. O viena dar reikšmingai pridėjo:

— Je, jis prigaudinėja valstybę!

Kaimynių žodžiai kirtė Mašą lyg plaktukų smūgiai apačion. Jos širdis ėmė stipriai tvaksėti. Mėgino išeiti, bet kaimynės neleido. Agrippina Jakimovna, jos artimiausi

Lazdūnų lietuviškoji sala

DR. J. BALYS, Washington, D. C.

Apie 45 km. nuo Lydos į rytus, Lazdūnų parapijoje, dar ir po Pirmojo Pasaulinio Karo buvo išlikę keli lietuviški kaimai, kaip kokia sala, iš visų pusių apsupta gudų. Tai liekana mūsų pietinės etnografinės teritorijos, kuri vis traukėsi toliau į šiaurės vakarus, neatlaikydama slavų spaudimo. Šitie lietuviai, būdami ilgus dešimtmečius atskirti nuo viso tautos kamieno, vis dėlto ilgai išlaikė savo kalbą ir tautosaką. Tiesa, jų lietuviška kalba ne išvengė svetimos įtakos. Kalbininkams tai yra labai įdomus reiškinys, aiškinant dviejų skirtingų kalbų susikirtimo pasekmes. Nemažiau jis įdomus ir etnografams, nes lietuviai ten išlaikė ne tik savo kalbą, bet ir tautosaką.

Kai žmonių grupė praranda savo kalbą ir tautosaką, tada ji nustoja gyvuoti kaip savarankiškas etninis vienetas, ji miršta, jei ir ne biologiškai, tai kultūriškai. Tokių etninių lavonų pilni visi mūsų žemės pasieniai, nuo Klaipėdos iki Karaliaučiaus ir Gardino, nuo Brėslaujos iki Ašmenos ir Lydos. Tas pats ir Naujajame Pasulyje, emigrantų tarpe: nuo Edmontono Kanadoje iki Ugnies Žemės salų Argentinos pietuose rasime mūsų kraujo žmonių, kurie savo kilmę pamiršo arba nebeturi apie ją nieko žinoti.

Ne tik kalba yra svarbi tautos gajumui palaikyti. Jos tradicijos arba tautosaka turi nemažesnės reikšmės. Yra mūsų kilmės žmonių, kurie jau pamiršo savo kalbą, bet mielai dainuoja lietuviškas dainas ir šoka tautinius šokius, dėvi iškilmingomis progomis tautinius drabužius, tuo parodydami, kad juose dar liko sentimentas savo tautiniam arba etniniam pradui. Užtat didelė klaida būtų manyti, kad tautosakai ir etnografijai vieta tik archyvuose ar muziejuose. Kai šie dalykai tik ten atsidurs ir nebeturės jokios gyvenimiškos prasmės, tada ir pačią tautą teks padėti į archyvą, arba patalpinti muziejuje po stiklu, kitaip tariant, ir pati tauta bus išbraukta iš gyvųjų tarpo. Jei tokie suomiai yra augštos kultūros, patriotiška ir visame pasaulyje pagarbos įsigijusi tauta, kurios ir sovietinis slobinas nepajėgia parblokšti, tai pirmiausia todėl, kad jie sugebėjo savo etni-

(Tęsia 2-me psl.)

kaimynė, dar turėjo ką pasakyti.

— Savo ordinu ir medaliais jūsų vyras tegu nesididžiuoja, neįsivaizdina! — šaukė Agrippina ir ranka švystelėjo palei Mašos nosį, kad toji turėjo net keletą žingsnių atšokti atgal.

— Teisingai: ne visi gali fronte būti! — įsimašė Olga Michailovna, kita kaimynė. — Kas tada turėtų tėvynėje viską nudirbti, darbus atlikti? Žinoma, tas yra dabar sunku pasakyti, Marija Stepanovna, kas daugiau yra pasidarbavęs savo tėvynėi. Kiekvienas pagal savo išgales...

— Ne, — paėmė žodį vėl Agrippina. — Ne, tokiems žmonėms čia nėra vietos!

Mašos veidas pasidarė kaip ugnis raudonas. Ji nubėgo į savo kambarį, paguldė mažąjį Poviliuką į lovą, atsisėdo prie jo ir ėmė verkėti. Beverkiančią ją užtikėjo ir jos vyras.

Iš vokiečių kalbos vertė P. Abelkis

Ruošiasi A. Mickevičių paminėti

Kitais 1955 m. lapkričio 26 d. sueina šimtas metų kaip Konstantinopolyje mirė garsusis poetas Adomas Mickevičius. Jis gimė 1798 m. gruodžio 24 d. Naugardėly. Poetas Adomas Mickevičius tiek savo darbais, tiek savo poezijos kūriniais yra lietuviams ir lenkams bendras. Lenkai jau ruošiasi jo šimto metų sukaktuves paminėti. New Yorke veikia Lenkų mokslo institutas toms sukaktuvėms paminėti sudarė vadinamąjį Adomo Mickevičiaus komitetą. To komiteto prysaky yra prof. Waclaw Lednicki. Kaip ir Lituanistikos Institutas Chicagoj, Lenkų mokslų institutas neturi lėšų, tai to komiteto vardu buvo kreiptasi į lenkų išeivijos plačiąją visuomenę skirti aukų. Kadangi poetas Adomas Mickevičius plačiai žinomas ir kitoms tautoms, ypač lietuviams, gudams, rusams, tai prašomos ir kitos tautos tiek savo lėšomis, tiek raštais apie Adomą Mickevičių prisidėti prie sukaktuvių suruošimo. Lenkų mokslų institutas nori ir kitų tautų bendromis pajėgomis išleisti bendrą veikalą apie Adomą Mickevičių. Tokio veikalo išleidimui juo labiau lėšos reikalingos.

Pakartotinu savo atsišaukimu prof. W. Lednicki sumini, kad jau visos eilės universitetų profesoriai yra pasižadėję parašyti savo studijas apie A. Mickevičių. W. Lednicki sako, kad tarp pasižadėjusių jau yra šių tautų profesoriai: lietuvių, čekų, serbų, italų, vokiečių, prancūzų, ukrainiečių, rusų, anglų ir kinų. Esą pasižadėjusieji, turėdami galvoj lėšų stoką, visi už savo darbą neimsią jokio atlyginimo.

Anot prof. W. Lednickio, tokio didelio veikalo išleidimas yra įmanomas tik čia, Amerikoje, todėl čia ir gimęs sumanymas išleisti visiems bendrą veikalą apie A. Mickevičių, talkininkaujant įvairių tautų mokovams, — tiems, kurie turi žinių apie poeto Adomo Mickevičiaus kūrybą ir jo plačiąją veiklą ir kovas už pavergtų tautų išlaisvinimą. Esą kiekvienas to būsimio bendro veikalo dalyvis suminės savo kūrinį, kokios įtakos turėjo ir turi A. Mickevičius tai tautai, iš kurios kilęs straipsnio autorius.

Gaila, kad prof. W. Lednicki savo pakartotinamė rašte apie A. Mickevičiaus ruošiamas sukaktuves paminėti neišvardija visų tų autorių pavardes, kurie jau yra pasižadėję parašyti savo studijas sumanytam išleisti sutelktiniam veikalui. Mums būtų įdomu žinoti kas iš lietuvių pasižadėjo apie Mickevičių rašyti. O ir bendrai būtų žinotina, ar dar kaip nors kitaip lietuviai talkininkauja ar talkininkaus tų būsimų iškilmių paruošime. Mums juo

labiau būtų įdomu žinoti, nes iš praeities žinome, kad kartais lenkams patalkininkauja lietuvius pavaduodami tokie "lietuviai" kaip J. Pilsudzikis ar Mackiewicz ir jiems panašūs.

Būsimas veikalas apie Adomą Mickevičių bus pavadintas "Mickiewicz in the Literatures of the Old and New World". Esą tame veikale bus įžvelgta, kokios įtakos Adomas Mickevičius turėjo šių tautų literatūroje: lietuvių, lenkų, rusų, serbų, kroatų, čekų, slovakų, ukrainiečių, vokiečių, italų,

prancūzų, anglų, skandinavų ir kinų. Visai atskiru kūrinium bus parašyta, kurios įtakos Adomas Mickevičius turėjo JAV raštijai ir atskirai lenkų išeivijai. Tame veikale tilpsianti bendra Adomo Mickevičiaus kūrybos apžvalga, kurią parašys keletas lenkų raštijos žinovų. Prof. W. Lednicki sako, kad tik lenkai poetai geriausiai gali suprasti A. Mickevičiaus kūrybą ir jie šiuo atveju negali būti kitais pakeisti. Girdi, kai norima kitų tautų skaitančią visuomenę supažindinti su A. Mickevičiaus kūryba, tai toks veikalas parankiausiai leisti anglų kalba.

— J. Vlks.

Tel.: MO 7-2232
LUDWIG REALTY COMPANY
Realtors
Didelės ir mažos nuosavybės.
Sklypai ir bizniai.
Būdami Floridoje pasiteiraukite.
5645 S. W. 8th St. Miami, Florida

MOKAME IKI
4%
UŽ SANTAUPAS
**OAK SAVINGS AND
LOAN ASSOCIATION**
1429 WEST 18th STREET
CHICAGO 8, ILL.
Phone: CAnal 6-1640

Skaitykite "N-nas"

GREAT NEW PERFORMANCE! OUTSTANDING NEW VALUE!

MODEL C-1

IT'S HERE!
IT'S NEW!
G-E Swivel Top Cleaner
... the Cleaner that
gives you Reach-Easy Cleaning.

ONLY **\$89.95***

*Manufacturer's Suggested Retail Price

Sensational New

VACUUM CLEANER

- SEE** the amazing new Swivel Top that lets you clean a whole room without once moving the cleaner.
- SEE** how you can reach every nook and cranny with effortless ease.
- SEE** the giant-sized throw-away bag that you replace only a few times a year. No dust bag or can to empty.
- SEE** powerful suction in action—with no loss in suction as the bag fills.
- SEE** handy caddy and eight work-saving attachments for every cleaning job.
- SEE** all these advantages and more!

LEO BERMAN HARDWARE AND APPLIANCES

1638 West 63rd Street

(1 block West of Ashland on 63rd St.)

HEmlock 4-6800

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Bostone pagerbė Vaclova Biržišką

Pereitą šeštadienį Bostone buvo didelė šventė: bostoniečiai ir kitų vietų lietuviai pagerbė ten gyvenantį prof. Vaclova Biržišką jo 70 metų sukakties proga. Teisingiau pasakius, pagerbė ne tik bostoniečiai, kaip vėliau pamatysite, bet visi įvairiuose kraštuose išsiblaškę lietuviai.

Minėjimas įvyko LT Sąjungos namuose Bostono Rašytojų Klubo rūpesčiu. Į minėjimą susirinko Bostono lietuvių rinktinė dalis, tiek, kiek salė galėjo tilpti. Susirinko visokių profesijų, visokių pažiūrų žmonės, tikrai galima pasakyti — vietos lietuvių visuomenės smegenys ir širdis.

Klubo pirm. Ant. Gustaitis pradėjo minėjimą pakviesdamas prie garbės stalo patį sukaktuvininką, kons. A. Šalną, inž. V. Sirutavičių, dr. M. Gimbutienę, dr. V. Čepą, St. Michelsoną, dr. Landžių ir K. Mockų.

Apie sukaktuvininką ilgesnį pranešimą padarė dr. V. Čepas. Pranešimas buvo įdomus ir gražios formos.

Kadangi vėliau turėjo būti vaišės ir jų metu kalbos, tai čia tebuvo duotas žodis tik konsului A. Šalnai ir perskaičyti sveikinimai raštu, kurių buvo begalės ir iš visų kraštų. Visi jie buvo gražūs ir nuoširdūs, visuose iškelti dideli sukaktuvininko darbai ir visuose linkėta jam dar ilgai kurti. Visų jų čia neįmanoma išsiaišpauzdinti. Aš duosiu tik kai kurių įdomesnes vietas.

VLIKO vardu M. KRUPAVIČIUS:

Mielas Profesoriau,
Visą savo amžių skubi dirbti. Tai gražu. Tuomi daug nusipelnei savo tautai ir brangiai Tėvynei. Tauta už tai reiškia pagarbą, o kenčiančioji tėvynė padėką. „Skubindamas dirbti skubinai ir gyventi. Esi jaunas, judrus, darbštus, karštas, ekspansyvus, „sumanymų pilnas ir norais turtingas, bet metų turi kiek per daug. Neapsižiūrėjai ir jau 70 metų. Sukaktis graži ir turtinga. Aruodai pilni. Savo gyvenimo kelionėje sėjai pilna sėja, o tauta rinko kupinomis rieškučiomis. Lobio stirtos, dėl to ir sukakties šventė — ne metų, bet pilnaviduriu darbu pelnyta ir prasminga. Dalyvauti joje noriu. Noriu su kitais dalyviais iš širdies gilumos šūktelti valio, ilgiausių metų, laimingų metų ir dar gausingesnių ir naudingesnių darbų, juo labiau, kad pjūtis didelė, o darbininkų tiek praretėjo ir dar retėja: vienam tenka keli barai užimti. Aš tikiu, kad Pats, dirbęs iki šiol už kelis, sugebėsi ir nešdamas 70 našta dirbti už kelis ir toliau. Dėl tolimų tolių atvykti negaliu, tad tuos mano ir Vliko kuklius, bet nuoširdžius linkėjimus ir sveikinimus prašau primti iš tolimo vokiško pasviečio.

Sveikino visi mūsų tebeiną pareigas diplomatai ir Stasys

Lozoraitis. Iš jų DR. K. GRAUŽINIS, Lietuvos Ministeris P. Amerikoje rašo:

... linkiu sveikatos bei sėkmės mokslinės darbuotės, ypač redaguojant žymiausią mūsų veikalą „Lietuvos Enciklopediją“. (Jis, matyti, dar nežinojo, kad Biržiška ten „nebetinka“ J.V.)

STASYS GIRDVAINIS, Lietuvos Ministeris prie šv. Sosto: ... „Lietuvos kultūrinis gyvenimas, jo gimimas Nepriklausomaj Tėvyne, jo augimas ir klestėjimas yra tampriai susiję su prof. Vaclovo Biržiškos nenuilstama veikla. Aš esu tikras, kad jo pavyzdys bus ne tikrai kelrodžiu, bet ir neišsėmiamu jėgų šaltiniu jaunosios generacijoms. Šios sukakties minėjimas yra todėl ir mūsų Tautos dvasinių jėgų šventė.“ ...

DR. S. BAČKIS, Lietuvos Atstovas Prancūzijoje:

... „liūdna, kad svetimoj padangėj įvyksta Tamstos sukakties minėjimas, bet artimųjų ir gerbėjų rengiamas Tamstai akademinis pagerbimas yra visų lietuvių, kur jie bebūtų, valia ir noras Tamstos darbus atžymėti, Tamstą pagerbti, Tamstai palinkėti sėkmingai tęsti mokslinį darbą“ ...

VLIKO Vykdamosios Tarybos pirm. K. ŽALKAUSKAS:

... „Nemažai žmonių sulaukia ilgo amžiaus, bet tikrai ne daug, kurių 70 metų sukaktis būtų taip nuoširdžiai minima. Šis populiarumas, kurį Jūsų vardas turi visuomenėje, parodo daugiau, negu ilgos kalbos apie Jūsų darbus ir jų reikšmę. Šia proga norėčiau iškelti Jūsų vieną savybę, kuri šiuo metu ypatingai yra svarbi ir turėtų būti pavyzdys taip pat ir mūsų jaunajai kartai. Jūs nebuvo tas, kuris, užsidaręs savo moksliniame pasaulyje, nesirūpintų tautos likimu. Jūs gerai jutote intelektualo pareigą visuomenei. Įvairios suirutės, karai ir revoliucijos neatbaidė Jūsų nuo visuomeninio darbo. Iš kitos gi pusės, aktyviai dalyvaudamas visuomeniniame ir politiniame gyvenime, Jūs sugebėjote visuomet palikti giliu intelektualu, mokslininku...“

DR. P. KARVELIS, URT Valdytojas:

... „Jūsų indėlis mokslu ir tautinės kultūros ugdymu į mūsų dvasinį lobyną yra labai žymus ir brangus...“

P. ŽADEIKIS, Lietuvos Igaliotas ministeris Washingtonė: ... „Minint 70 metų sukaktives, manau, kad atsizvelgdamas atgal galite su pasigėrėjimu didžiuliais nuveiktais darbais Lietuvos kultūros dirvoje. Lituanistikos moksle Tamstos talka yra ypatingai reikalinga, nes juk tai yra pagrindas, ant kurio stovės išlaisvintos Lietuvos ateitis.“

V. SIDZIKAUSKAS, Laisvės Komiteto pirmininkas:

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 11, 1954

... „Tamstos nueitas kelias teikia didelio pasitenkinimo ir pasigėrėjimo kiekvienam lietuviui, nes atgal pažvelgę, regime Tamstos darbščių pastangų vertingą indėlį mūsų tautos kultūrinei pažangai. Tamstą esate viena iš mūsų tautinio genijaus įkvėptų asmenybių, kuri savo talento nelaike po saiku, bet energingai jį leido apyvartoti, kad tarnautų mūsų tautos gerovei ir garbei...“

B. BABRAUSKAS, Lietuvių Rašytojų Dr-jos pirm.:

Lietuvių Rašytojų Garbės Nary, Lietuviškosios Enciklopedijos Kūrėju, Lietuvių bibliografijos Tėve, Lietuvos Universiteto Garbės Daktare, Lietuvių Rašytojų Draugijos vardu nuoširdžiai sveikinu Jus, sukakus 70 metų, kurių didžiausia ir reikšmingiausia dalis praėjo lietuviškosios kultūros darbe, ir linkiu, kad mūsų visuomenė bei atskiri asmenys sudarytų palankiausias sąlygas, kuriose Jūsų žinios pilnai galėtų būti perduotos lietuvių tautai“.

Lituanistikos Instituto vardu jos prez. DR. P. JONIKAS ir Literatūros sk. vedėjas V. MACIŪNAS:

... „leiskite Lituanistikos Instituto vardu pareikšti Jums gilią pagarbą ir dėkingumą už didelį įnašą lituanistikos mokslan, kurį Jūs padarėte savo kapitaliniu Lietuvos Bibliografijos veikatu ir gausiais lietuvių knygos istorijos tyrinėjimais. Ilgametis Jūsų darbas universitete, turtingiausios lituanistiniais leidiniais Vytauto Didžiojo Universiteto bibliotekos suorganizavimas ir reikšminga mokslinė veikla įrašo

Jus tarp žymiųjų vardų Lietuvos mokslo istorijoje...“

Prel. JURAS, iš Lawrence, Mass.:

„Gal nesuklysiu pasakęs, kad gerb. prof. Biržiška serga spaudos liga. Suprantu ką tai reiškia, nes ir aš dėl jos daug kenčiu. Gi šioj šalelėj nėra žolelės išgydymui tos ligos. Būtinai reikia pasiekti Lietuvą, nes tik jos žemelėje teauga gėlės, kurių nektaras tepalaiko lietuvius nemirtingais“.

Poetas M. VAITKUS:

„Štai ir sulaukė patriarcho amžiaus. Bet esi mums patriarchas ne vien metais, o ir kultūrinis sporiu, ir nuopelnais Tėvynei. Tad ne dyvai, kad Tamstos pagerbti susirinks Bostonan gražus būrys lietuvių.“

Ir aš būčiau norėjęs ten nuvykti į tą iškilnę ir paspausti garbingą ir mielą Tamstos ranką. Bet sunku man ištrukti iš savo Rimties Klonio, iš savo sidabro narvelio. Tad iš tolo, užtat visa širdimi, sveikinu Tamstą. O ką palinkėti? Nagi, ką pats taip mėgsti, ką pasirinkai viso savo gyvenimo uždaviniu — sėkmingai landžioti po mūsų kultūros bruknynus ir grybauti lietuviškas knygas, ypačiai senas, o radus kokią retenybę, šviesiai džiaugtis ir kituose to džiaugsmo įžiebtį.

Žinoma, Tamstos pasirinktasis uždavinys nepelnys Tamstai populiarumo masėse, nepadarys Tamstos dienos didvyriu, kuriam karštai ploja entuziastai jaunuoliai bei jaunuolės... Bet Tėvyne yra sena išmintinga Motulė, kuri suprantą ir įvertina Tamstos dar-

(Tęsinys 5 psl.)

KVIEČIAME UŽSISAKYTI
PROF. VACLOVO BIRŽIŠKOS

Senujų Lietuviškų Knygų Istorija

Chicago Lietuvių Literatūros Draugija 1953 metais išleido prof. Vaclovo Biržiškos Senujų lietuviškų knygų istorijos I-ą dalį. Draugija tikėjosi parduoti pakankamą pirmosios egzempliorių skaičių, kad galėtų išleisti II-ą dalį, bet iki šio meto parduotas mažas egz. skaičius.

Draugija yra pasiryžusi išleisti šios knygos II-ą dalį, bet reikalinga knygos mėgėjų paramos. Ji nori iš anksto gauti knygos prenumeratas. Knygos kaina bus tokia: minkštais virš. \$2.00, o kietais \$3.00.

Kas atsiųs \$4.00, tai gaus abi knygas minkštais viršeliais, o kas atsiųs \$5.00, tai gaus abi knygas kietais viršeliais. Pirmasis tomas bus tuoju išsiųstas, o antrasis bus išsiųstas, kai knyga bus išspausdinta.

Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

CHICAGOS LIET. LITERATŪROS DR-JA
1739 SO. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

„Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters“

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1003
Telefonas Central 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

ba. Tamsta esi jai vienas iš labai labai nedaugelio, ir ji Tamsta, kaip tokį apvainikuos.

Kaip menkutį priedą prie tų kelių silpnų žodžių teikis priimti porą mano siunčiamų knygų. Tamsta brangins ir mylės Kan. Mykolas Vaitkus."

Poetas A. VAICIULAITIS, negalėdamas iškilmėse dalyvauti, siunčia

"savo nuoširdžiausius sveikinimus ir linkėjimus didžiajam mūsų mokslo vyrui ir nuostabiame mūsų praeities lobiu tyrinėtoju."

Ašai pats lenkiu galvą prieš tą stambų prof. Vacl. Biržišką, įnašą į lietuvių kultūros istoriją ir pilnai sutinku su prof. Z. Ivinskio mintimi, kad šiandien jokiame kontinente nėra kito tokio mokslininko - lituanisto, kuris galėtų pasakyti tokį autoritetingą žodį apie lietuviškosios knygos praeitį.

Lygia dalia stebiuos prof. Vacl. Biržišką neišsenkama energija ir darbštumu, ruošiant veikalą po veikalo. Mano didžiausias troškimas, kad visi tie profesoriaus raštai, kurie pas jį yra rankraščiuose, ku greičiau galėtų išeiti iš spaudos ir kad žymusis mokslininkas dar ilgai mus turtintų savo nepakartojamos žinijos šaltiniais."

Rašytojas J. Gliuda savo sveikinime primena, kad jis savo "Gestančioje saulėj ir Slėptuvės žavesy pavaizdavęs profesorių lituanistą, kuris bombarduojamo miesto požemyje nenustoja nagrinėjęs kadais gyvenusio jau nebežinomo lietuvio poeto palikimą ir kad tą mintį jam davęs jo bičiulis, kuris papasakojęs, kaip jis bombardavimo metu buvęs vienoj slėptuvėj su profesoriu Biržiška ir tas jam kalbėjęs apie žavesio kupinas Poškos ir Stanevičiaus dainas."

Naujienu redaktorius DR. P. GRIGAITIS be ko kita rašo:

"Jūsų nuopelnai lietuvių knygos istorijos ir bibliografijos srityse neįkainuojami. Tai pripažįsta visi, kurie nusimano šiuose moksluose daugiau už mane. Malonu man yra tai pažymėti ir kartu išreikšti savo pasigėrėjimą tuo, kad Jūs iki šiol pasilikote ištikimi toms pagrindinėms visuomeninėms idėjoms, kurios gaivino mūsų dvasią, kada buvome 20 metų jaunuoliai. Dėl jų įgyvendinimo dar, turbūt, teks ilgai kovoti.

Neišpasakytai skaudi nelaimė Jums ir lietuvių tautai, kad nebegalite dirbti savo tėvynėje. Vargas gyventi tremtyje. Svarbiausias mūsų uždavinys šiandien tai stengtis pagreitinti Lietuvos išvadavimą."

Jo ilgametis bendradarbis PRANAS ČEPĖNAS sako:

"Tvirtai tikiu, kad sunkusis politinio emigranto gyvenimas ir kiti nelaukti gyvenimo smūgiai Jūsų darbingumo nepalaus."

Prof. J. PUZINAS:

... "Visa laisvosios lietuvių tautos dalis džiaugiasi ir didžiujasi Jūsų pasiektais laimėjimais jaunam Lietuvos mokslui, visi giliai vertina Jūsų išvartą didelį barą Lietuvos kultūros istorijoje.

Iš visos širdies linkiu Jums geros sveikatos, kad Jums būtų lemta baigti savo didelį kūrinį Aleksandryną ir kitus mokslo darbus."

DR. VINCAS MACIŪNAS: ... "Nuoširdžiai linkime Jums geros sveikatos ir kūrybinės energijos, kad lietuviškajai visuomenei ir toliau duotumėte dar nevieną svarbų lituanistinį veikalą"

DR. V. SRUOGIENĖ:

"Sveikindama šia svarbia ir malonia proga savo Brangųjį Mokytoją profesorių Vaclovą Biržišką, linkiu Jo paties įkvėptojo Baliui Sruogai Radvilos Perkūno žodžiais: "Tegyvena metu šimtą, Kad gyveno - nepajunta"

K. BIELINIS savo ilgame sveikinime sako: "Mes aukštaičiai, žemaičiai ir dzūkai džiaugiamės, kad surašei vis-

ką, kas įvairiomis lietuvių tar- mėmis amžių bėgyje buvo atspausdinta. Tą mums brangią, mūsų senelių minčių ir spausdintų raidžių medžiagą sudėjai į mūsų tautos kraičių kausytas skrynias ateinančioms kartoms pasididžiuoti. Bet, kad dar surinktumei visa, ką turime, privalėsi daug, labai daug dirbti, ilgiausiai gyventi ir pavyzdingai sveikas būti. Mūsų padangėse kol kas nesimato Sveikam pavaiduotojų. Kaip sau, Brolyti, nenori, į pensiją ir poilsį dar ne metas. ... "Kol nebaigsi visų darbų ir neišdėsi ant rašto visų savo žinėjimų, privalai nenustoti žemaitiško atkaklumo ir užsispyrimo..."

PROF. S. KOLUPAILA linki: sėkmingai tęsti svarbų ir naują mūsų tautos kultūrai darbą, kuriame niekas nepajėgtų sukaktuviniško pavaiduoti.

Chicago Lietuvių Literatūros Draugijos sveikinimas jau buvo atspausdintas.

Bostono studentų Valdyba linki "ir toliau būti mokslo

švyturiu Lietuvos studentams".

Čia gimęs ir augęs dr. Landzius savo sveikinime sako, kad aklas būtumi, jei nematytumi tokių vyrų, kaip prof. Biržiška, darbų.

Panašios dvasios buvo ir kiti sveikinimai: "Neprikl. Lietuvos", "Aidų", "Darbininko", "Dienos Žinių", "Lietuvos" redaktorių, Vokietijos Liet. Bendruomenės pirm. Zundės, rašytojo Būdavo, prof. Šimoliūno, A. Ružancovo, inž. Venckaus iš Venecuelos, Paramsko, muz. Žilevičiaus, D. ir G. Bylaičių, J. Vaičiūčio, Chicagos šviesos sambūrio, Tėvynės Mylėtojų 2-sios kuopos, K.Ščesnulevičių (senojo ir jaunojo), V. Alseikos, J. Bačiūno, E. ir L. Kačinskų, F. Mackaus, V. Braziulio, kuris sveikino ir Lietuvių Bibliografijos Archyvo vedėjo dr. Geručio vardu, Lietuvių Profesorų Dr-jos Valdybos, Bostono Vyrų Choro, Bostono mokytojų, Bostono Liet. Bendruomenės, Bostono Rašytojų Klubų, kuris, be kitko, rašo, kad "žengi per 70 slenkstį (Tęsinys 6-me pusl.)

ŽYMIJOJI METŲ KNYGA

Per Jūsų rankas gal daug knygų šiemet praeis, bet District Savings knygelė su Jūsų sąskaitomis yra ta, kuri teikia daugiausia ir patvariausio pasitenkinimo.

Skaitykite jaudinančią pasaką District Savings sąskaitų knygoje. Jos lapai pasakoja, kaip Jūsų santaupos auga Jums ir Jūsų artimiesiems apsaugoti. Joje matysite užrašus, kaip žingsnis-po-žingsnio einate prie užsibrėžtojo tikslo.

Ir atminkite, Jūsų sąskaitų knygelė parodo, kaip District geri dividendai kasmet du kartu prideda pinigų Jūsų sąskaitai.

DISTRICT SAVINGS

and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

Phone: Cliffside 4-0104

JOSEPH M. MOZERIS, Secretary

Serving Chicagoland Since 1897

(Atkelta iš 5 psl.)

kaip paprastas eilinis emigrantas, bet mums visada ir visur kaip didis mokslo vyras... Niekad dar neplakė širdis, kuri tiek meilės turėtų lietuviškajai knygai ir tos knygos kūrėjui. Tegu toji širdis taip galingai plaka ir toli, toli anapus 70-ties".

Sukaktuvinininkas į šiuos ir vėliau žodžiu sekusius sveikinimus atsakė trumpai. Sako, visą laiką dirbau galva, liežuviu nemoku dirbti, todėl ir čia būsiu trumpas. Buvau tinginys, todėl mažai tenudirbau. Niekas, aišku, tiems jo žodžiams netikėjo ir kiekvienas galvojo: "Ag, gera būtų, jei visi būtume tokie 'tinginiai'."

Vėliau, vaišindamiesi prie šeimininkių gražiai papuoštų ir gardžiais valgiais apkrautų stalų, buvo leista kalbėti kitiems "ukvatninkams".

Jas pradėjo DR. DEVENIS, atvykęs išskilmes iš Waterbury. Jis ragino sudaryti fondą sukaktuvinininko raštams leisti. Jis taip pat atkreipė visų dėmesį, kad sukaktuvinininkas, kuris yra tiek nusipelnęs lietuviškam mokslui, yra atleistas iš Lietuvos Enciklopedijos vyr. redaktoriaus pareigų, kad visuomenei rūpi, kodėl taip padaryta.

Paskutinįjį klausimą palietė ir kiti kalbėtojai. S. MICHELSONAS nurodė, kad graikų pasakų Prometejus, kuris iš dangaus pavogė ugnį, buvo nubaustas — prikaltas prie uolos. Tokį atlyginimą už savo

didelius darbus gavo ir sukaktuvinininkas. S. SANTVARAS priminė patarlę, kad mažas kupstas didelį vežimą apverčia, bet atkeltas vežimas palieka vežimu, o kupstas tik kupstas ir jis greitai sumindžiojamas.

J. SONDA sveikino Socialdemokratų Sąjungos Centro Komiteto, jos Literatūros Fondo, Lietuvos Socialdem. Partijos užsienio delegatūros pirm-ko prof. J. Kaminsko ir "Keleivio" vardu, pažymėdamas, kad sukaktuvinininkas į mokslo aukštynes išėjo iš socialdemokratų eilių ir šiandien jose tebėra.

Nesenai pakviestas Harvardo universitete dėstytoju V. KAVOLIS sakė priklausęs tai kartai, kuri nori dirbti ir imas pavyzdžiu sukaktuvinininko darbštumą. DR. GIMBUTIENĖ, dabar dirbanti su šio krašto mokslininkais, laukianti, kada Vilniuje galėsianti vėl bendradarbiauti su sukaktuvinininku. A. DEVENIENĖ jaudindamasi dėl dabartinės sukaktuvinininko padėties, sakė, kad jis yra lyg jų šeimos narys.

Poetas BRAZDŽIONIS ne tik tarė šiltą žodį, bet paskaitė sukaktuvinininko eilėraščių (porą jo eilėraščių paskaitė ir pranešėjas dr. Čepas) ir dar šitai progai parašytą savąjį.

Dar kalbėjo I. Vilėniškis, dr. Leimonas, adv. Juchnevičius, inž. Izbičkas, P. Šveikauskas, Vaitkevičius jr., dr. Girnius, K. Mockus.

Rašytojų Klubas įteikė sukaktuvinininkui "auksinę plytą" (kokio aukso ji buvo, aš negalėjau patikrinti), o Bostono

socialdemokratų būrys "cemento" tai plytai įmūryti. Be to, dovanų atsiuntė K. Bielinis, M. Vaitkus, Tėv. Mylėtojų 2-ji kuopa ir Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjunga.

Minėjimui vadovavo Klubo pirm. A. Gustaitis ir pernykštis pirm. S. Santvaras. Pirmasis savo sveiku jumoru, antrasis savo švelnumu, iškilmingumu sugebėjo visą laiką palaikyti pakilią, jaukią ir malonią nuotaiką. Svečiai nė nepajuto, kai ir 12 val. atėjo ir reikėjo skirstytis.

Pagarba Rašytojų Klubui už šitos šventės surengimą ir Bostono visuomenei už tinkamą mūsų didžiojo kultūrininko, mokslininko, tauriojo lietuvių įvertinimą. J. Vanagas

—Nuolaidų nedaro, bet pigiau negu su nuolaidom gausite įvairius odos ir medžio rankų darbo kūrinius, kurie primena Lietuvą. Taip pat yra šveicariški laikrodžiai Omega, Cyma, rašomos, siuvamos mašinos ir kitos įvairios prekės, kurios tinka dovanoms. J. KARVELIS, 3322 S. Halsted St. Tel.: YA 7-0677. Sk.

only 25¢ and a COLGATE DENTAL CREAM CARTON

HOWDY DOODY PHOTO PRINTER

only 25¢ and a COLGATE DENTAL CREAM CARTON

6 PIECE DISGUISE KIT

or get BOTH OFFERS for 50¢ with 2 COLGATE DENTAL CREAM CARTONS

COLGATE RIBBON ECONOMY SIZE 63¢ ALSO 47¢ and 27¢ SIZES

Mail to: HOWDY DOODY P. O. BOX 9, BROOKLYN 1, N. Y.

TRAFICANTE BROS. 2301 W. Taylor Street. TAYLOR 8-9100 759 So. California Ave. SA 2-0301 Open Monday and Thursday Evenings

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS

DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies štako lentų ir namams materiolu.

CARR - MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Gasos Leidimus Turintiesiems

patariama pasinaudoti Siegler pečiais

WARM COZY FLOORS IN EVERY ROOM!

APPROVED BY AGA

Tropical Floor Heat

GETS TO THE BOTTOM OF THE COLD FLOOR PROBLEM

Siegler PATENTED AUTOMATIC GAS HEATERS

VISI SIEGLER PEČIAI GAZO CO. INSPEKCIJOS BUS UŽTIKRINTAI PRIPAŽINTI

SIEGLER pečiai yra pilnai automatiški. Porcelano emalius visam gyvenimui. Padaryti iš stipraus špižiaus. Viskas pilnai įrengta. Nereikia jokių priedų. Turi Honeywell kontrolę. Įrengtos dumplės. Šeši modeliai, kurie apšildo nuo vieno iki šešių kambarių.

TURIME BALTA VIRTUVINI STILIŲ.

Garrick Music Shops

4141 West Madison Street
733 West 63rd Street

Sacramento 2-2025
Wentworth 6-0085

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Žurnalas EAST & WEST (Rytai ir Vakariai)

Pasaulinei angliškajai bei anglų kalbą vartojančiai politinei visuomenei būrelis pabaltiečių Londone ėmė leisti anglų kalba žurnalą EAST & WEST. Palyginus šį leidinį su švedijoje prieš kelerius metus ėjusiu "The Baltic Review", londoniškis žurnalas yra nepalyginti turinio atžvilgiu stipresnis. Antai, antrajame žurnalo numeryje yra straipsniai tokių vardų, kaip J. Mac Callum Scott, Arthur Montgomery, Horatius ir kitų. Yra straipsnis ir prof. Mykolo Biržiškos, ryšium su 375-ja Vilniaus universiteto sukaktimi.

"World Liberalism" apie

EAST & WEST rašo: "Tremties leidiniai, pakankamai suprantama, esti arba neįdomūs, arba nerealistiški, arba abejopi. Yra todėl itin malonu pasveikinti naują trimėnesinį žurnalą, leidžiamą būrelio Pabaltijo tremtinių, ir tas žurnalas, jeigu nėra išsiskyres (detached) — kaip esą būtų galima tikėtis išsiskyrimo tuose, kas gyvena tremtyje — jis yra faktiškas informacinis. EAST & WEST straipsniai, nors yra griežtai antisovietiniai, yra aiškiai atsipalaidavę nuo emocinumo ir yra darnūs ir logiški".

Labai gerų įvertinimų yra davę New York Herald Tribune, Neue Zuercher Zeitung ir The Anglo-Swedish Review.

EAST & WEST yra leidžiamas Londone, ir leidėjas yra Alliance Publishing Company,

12, Caxton Street, London S.

W. 1., ir Amerikoje to žurnalo prenumerata metams yra \$2; pavienis numeris 50c. Žurnalo atstovas Čikagoje yra K. A. Girvilas, 5208 So. Morgan St., Chicago 9, Illinois, tel. BOulevard 8-8611. Norintiems su žurnalu susipažinti atstovas galėtų atsiųsti atitinkamos informacinės medžiagos. K. G.

PARKWAY CATERING

For the finest in catering
We specialize in

PARTIES, BANQUETS,
SHOWERS, WEDDINGS.
2100 Lincoln Park West
Diversey 8-5000

ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1447 SO. 49th COURT, CICERO, ILL.
Telefonai: TOWNHALL 3-8131-8132

JUOZAS GRIBAUSKAS, Vedėjas

Kviečiame Jus...

pradėti taupyti pinigus pas mus, kur Jūsų kaimynai nuo 1922 metų be pertraukos saugiai ir pelningai juos taupo.

Kreipkitės į mus

paskolų namams, pasinaudokite 100% atmokėjimo privilegijomis.

RAŠTINĖS VALANDOS:

Kasdieną nuo 9 iki 5.
Pirmadieniais nuo 9 iki 8.
Šeštadieniais nuo 9 iki 1.
Trečiad. uždara visą dieną.

Patarnautojos kalba lietuviškai.

A brand new, fully automatic washer and perfectly matching all-new dryer by Hamilton, the originators of automatic clothes drying! Stop in and see them, compare them and work them yourself—it's worth a special trip!

Hamilton Automatic Washer with Soil-Seeking Water Action!

Fully automatic agitator action handles heaviest hard-work loads, is extra-safe for even your finest washables.

- Selecta-Cycle Control—completely automatic, yet every action can be shortened, skipped or repeated.
- Soil-Seeking Water Action—actually seeks out extra-soiled spots like collars and cuffs.
- Fresh-Flo Deep Rinse—shower and overflow rinses make sure clothes come clean in a Hamilton.
- Water Economizer—best possible washing takes only a fraction as much hot water as most automatic washers.

\$269⁹⁵

Hamilton Automatic Dryer

The first! The fastest! The finest!

Whisk clothes out of the washer into your dryer, set two simple dials—and washday's over!

- Carrier-Current Air Circulation—no violent, forced-air drying. Clothes are cradled in a gently-moving stream of warm, dry air.
- Fabri-Dial Temperature Control—you select the best drying temperature for each load by simply dialing the fabric type you intend to dry.
- Sun-E-Day Lamp—gives clothes sunshine freshness and springtime sweetness without harmful sun-fading.
- 130-Minute Timer—offers extra time for special drying jobs like pillows, shag rugs, etc.

\$189⁹⁵

GLASER'S FURNITURE AND APPLIANCE CO.

5115-5123 South Kedzie Avenue

PROspect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

Lietuvos žemėlapių vardyno reikalu

Baigiant tikrinti ir redaguoti Lietuvos Enciklopedijos Leidyklos leidžiamo Lietuvos žemėlapių vardyną, yra likę šiek tiek vardų, daugiausia smulkesnių upių, kurių ne visai aiškios lytys arba nežinomas kirtis. Čia spausdiname tų vardų sąrašą ir jiems nustatyti prašome talkon mūsų visuomenę, kitaip tariant, *kiekvieną* tautietį, žinantį vieną ar kitą klausiamųjų vardų. Kad lengviau būtų susivokti, skliaustuose pažymėta ir apytikrė vardo apylinkė.

1. *Baluošai*, ež. (Joniškis, Utenos aps.).
2. *Balzė* ir *Parija*, širvintos int. (Šašuoliai).
3. *Dubingė* ar *Dubinga*, žemėnos int. (Dubingiai).
4. *Dubingių ež.* (Ar pietinė dalis neturi kito vardo?).
5. *Gilytis* ar *Gilvitis* ir *Trasiukšta*, šešuvies int. (Nemakščiai).
6. *Girnuonis*, Jiesios int. (Gariava).
7. *Gluodė*, Ventos int. (Pavandenė).
8. *Gneda*, Ančios int. (Kapčiamiestis).
9. *Grimzdas* ar *Gremzdas*, ež. (Krasnapolis, Suvalkų aps.).
10. *Gumerta*, šušvės int. (Pašūsvys).
11. *Juostynas*, Juostos int. (Raguvėlė).
12. *Kiaulyčia*, įteka žuvinto ežeran.
13. *Kuliniai*, Molėtų vls. k. ar bžk. (?)
14. *Letava*, Neries int. (Gelvonai).
15. *Linkuvė*, Nevėžio int. ties Surviliškiu.
16. *Malka* ar *Melka*, širvintos int. (Šašuoliai).
17. *Nasvė*, šventosios int. (tarp Svėdasų ir Užpalių).
18. *Notygala* ar *Notigalė*, ež. (tarp Pandėlio ir Skapiškio).
19. *Norupė*, Mūšos int. (Gruzdžiai).
20. *Paežeris* ež. (netoli Alvito, gal turi atskirą vardą).
21. *Pakėvis* ar *Pakėviai*, Vainuvos vls. dv. ar bžk. (?)
22. *Prienu* ež. (tarp Gelvonų ir širvintų, gal turi atskirą vardą).
23. *Rinkava* ar *Rinkuva*, Nemunaičio vls. dv. ar bžk. (?)
24. *Siesarčių* ar *Siesarties* ež. Molėtų ap.
25. *Smalvų* ež. (prie Smalvų, gal turi atskirą vardą).
26. *Sora*, žemėnos int. ir ež. (Strūnaitis, švenčionių aps.).
27. *Stalnioniškės*, Vyžuonų vls. k. ar bžk. (?)
28. *Strausgėle*, Armonos int. (Seredžius).
29. *Stražas*, Rausvės int. (Gižai).
30. *Suosas* ar *Suosa*, ež. (Viešintos).
31. *Selmenta*, šešupės int. (Suvalkų Kalvarija).
32. *Širvičia*, Merkio int. (Valkininkai).
33. *Širvinas*, ež. (prie Biržų).
34. *Sona*, Ventos int. (Šaukėnai).
35. *Šumera*, Obelies int. (Šėta).
36. *Vardupis*, šešupės int. (Barzdai).

37. *Vembrė*, šemėnos int. (Vilkaviškis).
38. *Verbila*, širvintos int. (Giedraičiai).
39. *Vikšrupis*, šušvės int. (Josvainiai).
40. *Vilkė* ar *Vilkija*, švėtės int. (Skaisgirys).
41. *Vilkvydis*, Mūšos intakas (Gruzdžiai).
42. *Žirnaja* ar *Žirnajys*, ež. (Pabaiskas).
43. *Žvirgždė*, šešupės int. (Šunskai).

Atsakant reikia pažymėti, kaip kuris vardas iš tikrųjų tariamas vietos žmonių. Mūsų sąrašė iš ankstyvesnių žemėlapių duodamos lytys kai kurios gali būti ir iškraipytos. Geriausia šalia vardininko linksnio dar nurodyti ir kilmininką bei įnagininką. Visoms trimis lytims reikia pažymėti kirtį arba bent pabraukti kirčiuotąjį skiemenį. Būsime dėkingi už kiekvieną nors ir smulkia pataisą. Pageidaujamos ir šiaip pastabos bet kurių ir čia neskelbiamų vietovardžių rašymo reikalu. Visas žinias prašom siųsti man šiuo adresu: University of Pennsylvania, 3423 Woodland Ave., Philadelphia 4, Pa. Atsakysiantiems dėkui iš anksto.

— A. Salys

Istorijos žurnalas

New Yorke neseniai išėjo pirmasis tomas "American Heritage" (120 psl., išl. Simon and Schuster, kaina \$2.95) žurnalo, kuris skiriamas "Amerikos praeičiai pažinti". Naująjį magaziną redaguoja Pulitzer premijos laureatas Bruce Catton. Į redakcinį kolektyvą įeina visa eilė žymiųjų Amerikos rašytojų, istorijos profesorių bei mokslininkų.

Nežiūrint tačiau žymių vardų, žurnalas yra linkęs spausdinti ne tiek mokslinę originalią medžiagą, kiek ištraukas iš praeity pasirodžiusių knygų, brošiūrų ir laikraščių. Recenzantai jį krikštija "vieninteliu populiariu Amerikos istorijai pažinti skirtu magazinu".

Pirmojo numerio įžangoje redaktorius Catton rašo: "Mūsų tikslas yra atkreipti dėmesį į tai, kas iki šiol įvyko Amerikoje. Pagrindinis mūsų klausimas yra: Ką žmogus veikia čia? Mes stengsimės kalbėti apie viską, bet tai, apie ką kalbėsime, turi būti idomu".

Žurnalas yra iliustruotas. Recenzentų nuomone, geriausi pirmame numeryje straipsniai yra tie, kurie sudaro ištraukas iš įvairiais laikais pasirodžiusių knygų. Per metus išeis 6 "American Heritage" knygos.

Tik "Naujienos" rašo tiesą — neša laimę, mokslą, šviesą.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 11, 1954

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Narys

kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

6234 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 36, ILLINOIS

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.

2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.

3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 SOUTH 49th COURT CICERO 50, ILLINOIS

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.

1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS

D Ė M E S I O !

D Ė M E S I O !

JAU IŠEJO IŠ SPAUDOS
PIRMĄ KARTĄ LIETUVIŲ KALBA, DIDŽIULIS

AFORIZMŲ RINKINYS

VIRŠ 1,500 AUTORIŲ RINKTINIAI AFORIZMAI, SATYROS, KEISTI UŽRAŠAI, EPITETAI, ŽYMIŲJŲ ŽMONIŲ PASKUTINIAI ŽODŽIAI PRIEŠ MIRTĮ, 50-TIES TAUTŲ RINKTINĖS PATARLĖS, PRIEŽODŽIAI, HUMORISTINĖS MINTYS IR KITI SAKYMAI.

VIRŠ 10,000 POSAKIŲ VISŲ AMŽIŲ FILOSOFŲ, POETŲ, RAŠYTOJŲ, TEOLOGŲ, ATEISTŲ, MOKSLININKŲ, POLITIKŲ, AVANTIURISTŲ IR KITŲ MINTYS, PRADEDANT MOZE IR BAIGIANT PITIGRILLI. MAKSIMAI, KURIE ŠIMTMEČIAIS BUVO DRAUDŽIAMŲ CENZŪROS.

IŠTRAUKOS IŠ BIBLIJOS, KORANO, TALMUDO IR KITŲ ŠVENTRAŠČIŲ.

RINKINYS TURI 544 PSLP. GRAŽIAI IRIŠTAS I KIETUS VIRŠELIUS. LABAI PATOGUS SKAITYMOI FORMATAS.

NEATIDĖLIUJANT UŽSISAKYKIT ŠIĄ IDOMIĄ KNYGĄ SAU, IR SAVO PAŽISTAMIEMS I TUOS KRAŠTUS, KURIUOSE VALIUTA IŠSIUNTIMAS YRA SUVARŽYTAS.

DĖL LABAI MAŽO TIRAZO, ŠI KNYGA I SPAUDOS KIOSKUS NEBUS SIUNČIAMA.

KAINA SU PERSIUNTIMU KANADOJE — \$6.00.
VISUR KITUR — \$6.50.

SIŪSKIT PINIGUS ŠIOS KNYGOS PLATINTOJUI IR TUOJ JĄ GAUSIT.

M. ČAPKAUSKAS, 1220 BISHOP STR., APT 3,
MONTREAL, QUE., CANADA (Tel. UN 1-1900).

Knygos, kurias myli ir protas ir širdis

TINKAMIAUSIOS
ilgiems žiemos vakarams
ir Kalėdų dovanoms
KNYGOS
gaunamos iki Naujų Metų
beveik už pusę kainos.

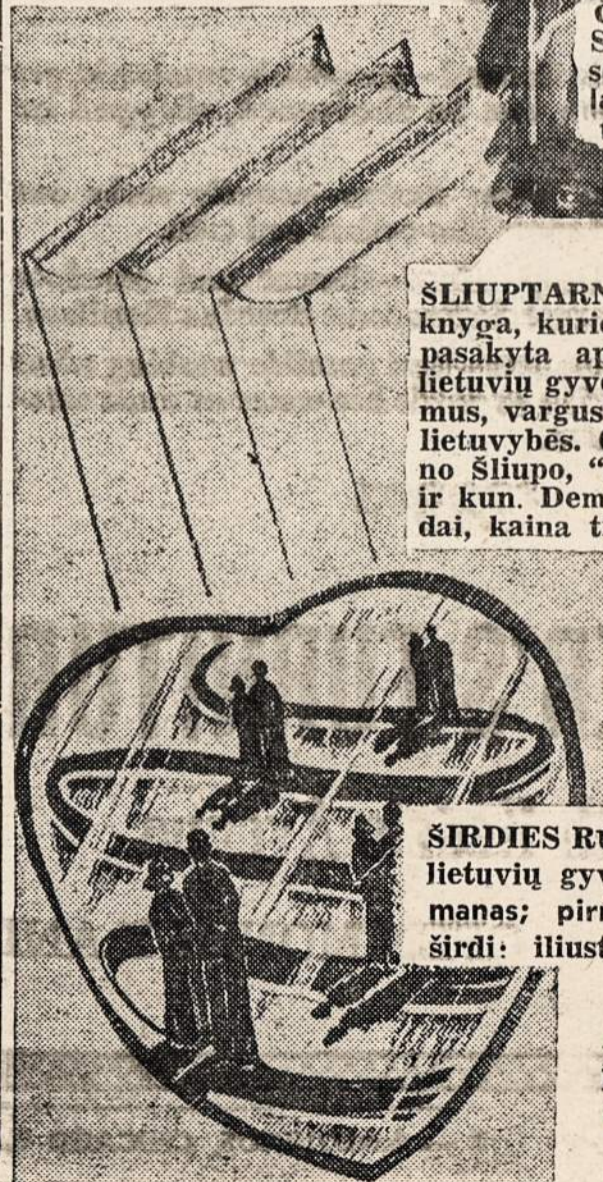
CHICAGOŠ ŠEŠELIAI.
Septynios novelės, ba-
sesnės už Upton Sin-
clair'io Raista; iliustruo-
tos; 316 psl.; Kaina \$3

ŠLIUPTARNIAI. Pirmą
knygą, kurioje tiek daug
pasakytą apie Amerikos
lietuvų gyvenimo sunku-
mus, vargus ir kovas dėl
lietuvybės. 652 psl., Jo-
no Šliupo, "dėdės" Šerno
ir kun. Dembskio atvaiz-
dai, kaina tik 3 doleriai.

ŠIRDIES RŪMAI. Am.
lietuvų gyvenimo ro-
manas; pirmas apie
širdi; iliustruotas;

450
puslapių;
kaina 4
doleriai.

Visos 3 knygos tik už 6 dolerius! Bet šita bepročiškai numušta kaina galios tik iki Naujų Metų. Todėl nedelskite, bet kiškite į voką \$6.00 ir siųskite: DR. ALG. MARGERIS, 3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Persiuntimo kaštus apmokame

PASIMATYMAS SU DR. J. ŠLIUPU

Ne tos kartos (Šliupas gimęs 1861 m., aš "tik" 1882 m.), nevienodo gyvenimo kelio (jo gyvenimas susijęs su "Aušra", Amerikos lietuvių gyvenimu ir laisvamanybe, mano — su Vilniumi, Nepriklausomos Lietuvos gyvenimu ir kultūros mokslu), nevienodo būdo ir pažintų, mudu su Dr. J. Šliupu retai tesuėdavova. Mūsų raštų istorijoje 1920 m. esu pažymėjęs svarbų

Dr. Šliupo vaidmenį Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvių tautinėje istorijoje, paskui dėl to paskaitose, spaudoje ir per brooklyniskį pasimatymą (1931 m.) kun. Ant. Miluko gerokai buvau pabartas, kuris laikė tą vaidmenį per daug, be to, paties Šliupo, esant išpūstą. Antra vertus, pats (1910 m. "Visuomenėje") esu Šliupo veikalą "Lietuvių tautą šenovėje ir šiandien" aštrokai supeikęs, kas betgi nekludė mudviem ne tik (bene) 1920 m. baigiantis Kaune sueiti ir gražiai pasikalbėti (aplankiau jį tuomet pas jo dukterį gydytoją Aldoną Jankauskienę), bet ir 1936 m. jo 75-rių metų proga iškilmingame sukaktuviniame posėdyje Kauno teatre viešai ir nuoširdžiai pripažinti jo didelius nuopelnus mūsų tautai ir ypačiai JAV lietuviams. Tarp tų 1920 m. ir 1936 m. dar teko man vieną kartą su juo sueiti bei kiek pasikalbėti, bet nenoriu dabinties povo plunksnomis ir arčiau save rišti su šiuo žymiu, taip išgarsėjusiu mūsų veikėju, nes to artimumo, sakau, nebuvo. Tik likimas lėmė prieš pat jo mirtį man vėl su juo pasimatyti, valandą kitą drauge pasikalbėti. Čia ir noriu kai ką iš tų pasimatymų pateikti tautiečiams.

J. Šliupas atvyko Berlynan iš Bregenzo, kur jis su žmona ir sūnumi buvo apsigyvenęs, šio (1944 m.) lapkričio mėn. 3 d. (penktadienį). Atvyko atvežtas žurnalisto Petrėno ir lydimas brolio Roko Šliupo, žinomo Kauno gydytojo ir veikėjo, žento Siliūno, su kuriuo drauge sustojo tame pat viešbutyje "Alexandra" (Mittelstr. 16—17), kuriame ir aš buvau apgyvendintas. Tą pat vakarą gavau su juo susitikti ten pat prie stalo; drauge buvo dar p. p. Petrėnas ir K. Siliūnas. Dr. Šliupas pasisakė manęs nepažinęs, ne tik dėl ilgo (8 metų) mudviejų nesimatymo, bet ir nusiskųsdamas jau 10 die-

nų beveik nieko nematęs. Ir tikrai, išeidamas iš viešbučio valgyklos, jis vis užkliūdavo čia už kėdės, čia už stulpo. Nors dėl daktaro išvaizdos p. Petrėnas buvo man pastebėjęs stebėjis jo stiprumu, nesulaikiau p. P. neatsakęs, jog š. man atrodo suseinės ir apsilpęs; nebe tas stipruolis, kuriuo mes gėrėdavomės. Priminiau Dr. Šl-ui savo tėvą, kurį jis jau jaunystėje pažinojo, mirus angina pectoris, dėl ko daktaras pastebėjo irgi turįs ne sveiką širdį, nors anksčiau buvęs labai sveikas ir stiprus.

Tą pat naktį pusė dviejų buvome pažadinti oro pavojaus ženklų ir apie valandą gavome išbūti viešbučio slėptuvėje. Dr. Š. pasirodė, sirenos negirdėjęs, ir po ilgos kelionės giliai sumigęs ir K. Siliūno tebuvęs prikeltas. Slėptuvėje jis atrodė gana ramus, tik sakėsi prieš slėptuvę, kurios saugumą nepasitikėjo, aiškiai girdėdamas priešlėktuvinių šaudymų ir bombų sprogimus; šiaip buvo nekaltus, į galą aiškiai snaudė. Grįžęs vėl gerai miegojęs, kaip man iš ryto jis paskui sakė.

Kitą, tikriau tą pačią dieną, šeštadienį (lapkričio 4 d.) susitikome vėl su Dr. Šliupu Lietuvių Globos Įstaigoje, Dr. Paukščio kambaryje. Be mūsų trijų, buvo dar prof. Jurgis Elisonas ir Dr. Balys Matulionis. Dr. Paukštys plačiai paašikino Dr. Šl-ui savo Įstaigos darbą, sandarą ir veikimo planus, kuriems š. ne tik čia pritarė, bet ir vėliau, vakare, man tą pat pareiškė. Kviečiamam per radiją prakalbėti į JAV lietuvius Dr. Šl-ui Dr. P. paskaitė kelis Berlyno radiofonui kitų jau paskaitytus pranešimus, dėl kurių šis, rodos, nieko nebuvo pastebėjęs. Tik man dėl mano pranešimo padarė pastabą, jog vietoje mano vartoto Prado būtų pradmenį pasakęs. Paskui Dr. Š. plačiai mums dėstė, kaip jis žadąs radiofonui kalbėti, labiausiai pagrįsdamas, kokią Lietuvą jis norėtų matyti ateityje. Jis pažymėjo, jog tokia Lietuva, kokia ji kad dabar yra arba kad ir 1920. VII.12 Maskvos sutarties ribose, jam esanti per maža, per silpna. Jis norįs platesnės, su 8—10 milijonų gyventojų, tad su Latvija ir Gudija iki Minsko (o gal ir Estija prie to prisidėtų, pridūrė). Tokią Lietuvą jis suprato kantoninę, su atskirų kantonų kalbų ir bendros valstybinės tautos teisėmis, šviesią, pažangią, tolerantingą. Dėl to jam buvo pastebėta, jog radijo paskaitose, kad ir nevaržoma sakyti, bet vengiama viso, kas nėra bendra Lietuvos politikos kryptis, ir dar labiau ar mažiau svarstytinas dalykas. Nieko nepasakęs dėl šios pastabos, Dr. Š. toliau tik klausinėjo Dr. P., kaip ir kur pirmadienį (lapkričio 6 d.) reikšią jam vykti su paskaita, kas reikšią aplankyti ir panašiai.

Mums besikalbant, atvyko fotografas Augustinas, ir Dr. P.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 11, 1954

pasiūlė mums bendrai nusitraukti. Nuėję į kiek didesnę kambarį, keliese, su Dr. Paukščiu ir prof. Elisonu priekyje, buvome nutraukti drauge su Dr. Šliupu. Po to p. A. pasiūlė Dr. Šliupui ir man dar nusitraukti — kiekvienam skyrium. Šl. lyg ir paabejojo, nenorėjo: "Kam reikia dar skyrium?" Aš čia pajuokavau: "Naudokivos, daktare, reta dabar proga — gal daugiau nebe pasitaikys!" Vienas po kito greit nusitraukėva. Tat ir bus paskutinė Dr. Šliupo nuotrauka, padaryta kelias minutes vėliau po anos bendros mūsų nuotraukos.

Dar kartą mačiau Dr. Šliupą tą pat vakarą aplankęs jį jo kambarykštyje. Sėdėjo ploščium apsimetęs, nes viešbutyje nebuvo kurenta. Rašė Lietuvių Globos Įstaigai, savo pensijos patvirtinimo reikalu teikdamas reikalinių apie save žinių. Kad ir parodė man šį savo lapelį pasiskaityti, neįsidėmėjau jo turinio, tik krito man į akis Dr. Š. pažymėtieji gimimo metai — 1861-ieji, nors anadien man jis buvo pasisakęs dvejais metais esąs už Martyną Jankų jaunesnis, kuriam esą 86 metai, ir Nepriklausomos Lietuvos vyriausybės daktarui skirtoji pensija — 700 litų. Ant stalo gulėjo dar daktaro jau parengtoji 3 puslapiuose paskaita radijui, kurią jis man čia pat paskaitė. Nors jis ją aiškiai man paskaitė, ir aš atsidėjęs jos klausiaus, o paskui dar daviau jam dėl jos patarimų ir iš viso su Dr. Šl. ją aptarėva, bet nemokėčiau dabar jos turinio plačiau atpasakoti. Kreipdamasis į Amerikos lietuvius, jis nurodė esąs, kaip ir daugelis kitų lietuvių, pasitraukęs iš Lietuvos, nenorėdamas būti bolševikų valdžioje, kurią jis čia pat smerkė labai griežtai. Prisi pažinsiu, nei nemaniau, kad bolševikinė tvarka taip jam būtų nepriimtina buvusi — tuo tarpu jos pasmerkimas jo lūpose skambėjo giliai įsitikinusio ir nuoširdžiai pasisakančio žmogaus balso garsais.

Pasisakydamas dėl Lietuvos ateities ir ragindamas amerikiečius remti mūsų pastangas nepriklausomybei atgauti, Šliupas, kad ir neaiškiai, bet nedvejojdamas būsimiems radijo klausytojams piršo mūsų padermės valstybę, suprasdamas ją ne vien lietuvių kalbos kraštą. Kitaip sakant, mūsų pastabą, padarytą pas Dr. Paukštį, jis nuleido niekais ir, tik atsargiau, paskaiton idėjo savo seną, širdyje tvirtai išlaikytą, svajonę — susilaukti lietuvių, latvių ir net vakarinių gudų nepriklausomosios valstybės. Juk tai buvo pats seniausias ir gal karščiausias tautiška ir valstybiškai atgijusioje Lietuvoje (gal ir Latvijoje?) lietuvių ir latvių visokeriopos, teisingiau pasakius, visiškos vienybės išpažintojas ir skelbėjas! Dar "Aušroje" jis kreipė į latvius savo tautiečių dėmesį, ne be reikalo lankėsi Rygoje, kurioje kadaise ir Simonas Daukantas dirbo. Amerikoje būdamas, palaikė santykius su latvių veikėjais, drauge su jais ir skyrium keldamas lietuvių ir latvių politinės liūosybės, kaip anuomet kad sakyta, tad nepriklausomybės rei-

kalavimą. Ten pat jis buvo parašęs ir išspausdinęs pirmąją (ir bene vienintelę iki šiolei) mūsų kalba Latvių tautos istoriją, tik spaustuvei sudegus sudegė be maž visi šio veikalas egzemplioriai, išskyrus kelis, kurie sudaro nepaprastą biografine retenybę. Pirmojo Didžiojo karo metu veikdamas dėl Lietuvos nepriklausomybės Vašingtone ir Londone, neišleido iš akių ir jam jau subrendusios lietuviškai latviškos minties. Jos nustatomas, 1919 m. jis bene pats pasipiršo būti Lietuvos pasiuntiniu Latvijoje, bet lenkų veikiamų Rygos politikų tarpe nerado rimto pritarimo, o ir saviškiams atrodė "nerealus svajotojas". Po to jis pasitraukė iš politikos, virto mokytoju, gimnazijoje literatūros ir universitete medicinos istorijos dėstytoju, iš čia vėl gavęs pasitraukti jau į "Marių krantelį — Palangos miestelį", dar tebetarnavo visuomenei, ne iš reikalo, ne iš bėdos, tik iš pareigos supratimo, būdamas pensininku ir dvigubu (medicinos ir istorijos) (Red. Priešas: taip pat ir trečią — teisių) garbės daktaru, tebedirbo Palangos valsčiaus viršaičiu. (Red. Priešas: buvo ne viršaičiu, o du kartus išrinktas miesto burmistru). Tik lietuviškai — latviškoji mintis, gal siauriau reiškiamą, gal mažesnių už jį vyrų keliamą, tik ne siauriau suprantama "mes esame viena tauta" abiejų tautų visuomenėje toliau tebeugdoma Lietuvių Latvių Vienybės (prof. Volterio, prof. Plakio ir kitų) ir kitų organizacijų bei paskirų veikėjų pastangomis. Šliupas, pro kurį plaukiant tautiniam ir valstybiniam Lietuvos gyvenimui netrūksta jo balso savo pozicijai viešai ir drąsiai pažymėti (1906 m. šl. rašinys "Lietuviai, ar gerais keliais žengiamo priekyn?", 1927 m. jo parašas drauge su keliolikos kitų veikėjų po protestu prieš išivyravusią tuomet politinę Lietuvos santvarką, vėlesni jo pasisakymai politikos ir kultūros klausimais), šio Antrojo Didžiojo Karo pabaigtuvėms vis prisiartinant ir Lietuvai jau įžengus į paskutinę (sunkiausią ir kruviniąsą) savo likimo bandymą, atsidūręs toli nuo savo krašto vargingose iševio gyvenimo sąlygose žemėn jau traukiamas senelis — tik gavęs išgirsti apie reikalą dar patarnauti savo tėvynei — savo tautai — na, ir savo padermės žmonėms, susyk pakyla iš ramaus savo šeimoms lizdo ir diena naktį skubėdamas įpuola į bombarduojamą miestą pasakyti mieliems savo broliams amerikiečiams ir kitiems lietuviams ir nelietuviams tą vieną, seniai jam prie širdies gulinčios svajonės žodį. Nebesuskubo.

Supraskime tai. Ir atsiminkime tai. Griuvo vienas iš Lietuvos ažuolų. Juk toks buvo Dr. Jonas Šliupas. Ne pravardžiavimosi su negudriais Amerikos klebonėliais, ne atsilikusių nuo mokslo istorinių, etnologinių ir plokščios "laisvamanybės" raštų, menkų veikalų, nereikalingų ir silpnų vertimų rašytojas ir įvairių silp-

(Tęsinys 12-me psl.)

JONAS BILIŪNAS

Tai buvo mūsų jaunai Lietuvai daug žadantis vardas. Deja, ankstyva mirtis pakirto jį ir neleido visiškai išsiskleisti jo talentui.

Jonas Biliūnas gimė 1879 metais kovė mėn. 3 dieną, Niūrionių kaime, gražioje Anykščių apylinkėje. Jo tėvai buvo pasiturį ūkininkai, bet anksti mirė. Jau nuo ketvirtos klasės Jonas mokėsi, pats sau duoną užsidirbdamas pamokomis. 1899 metais baigė gimnaziją ir po metų įstojo į Tartu universitetą. Studijavo gamtos mokslus ir domėjosi ekonominiiais. Bet neilgai jis čia tepabuvo: už dalyvavimą slaplame politiniame veikime iš universiteto buvo pašalintas, be teisės stoti į kurį kitą Rusijos universitetą. Mat, tais laikais Rusijoje, o drauge ir Lietuvoje, sklido socialistinės idėjos. Jos patraukė ir jauną mūsų Biliūną, kuris buvo jautrios širdies ir užjaučias vargdienius ir prastuolius žmones.

Pašalintas iš universiteto, Biliūnas gyveno šiauliuose ir Panevėžyje. Dirbo socialdemokratų partijoje, rašė publicistines ir populiarias knygeles. 1903 metais išvyko į Leipcigą aukštųjų prekybos mokslų studijuoti. Tačiau tie mokslai jam nepatiko. Tuo pat laiku Biliūnas pradėjo tolti ir nuo politikos. 1904 metais išstojo iš socialdemokratų partijos ir visai nustojo domėtis politika.

Pajutęs tikrąjį savo pašaukimą, tais pačiais 1904 metais, Biliūnas išvyko į Zuerichą studijuoti literatūros ir pataisyti silpstančios sveikatos. Neilgai ten trukęs, vėl grįžo į Lietuvą ir gydėsi Kačerginėje, prie Nemuno. 1906 metais išvyko gydytis į Zakopanę, Galicijoje, bet džiuvos pagydyti nepavyko. 1907 metais gruodžio 7 dieną Zakopanėje Biliūnas mirė. Ten ir palaidotas, nors labai norėjo, kad amžinoji jo poilsio vieta būtų ant šventosios upės kranto.

Jaunas mirė Jonas Biliūnas, nedidelis ir jo literatūrinis palikimas.

Bet ir iš to, ką yra palikęs, matome, kad jis buvo didelis menininkas.

Žinomiausi jo rašiniai "Žvaigždė", "Laimės žiburys", "Kliudžiau", "Brisiaus galas", "Elgeta", "Joniukas", "Liūdna pasaka". Kas nesame skaitę jo raštų — jautrių, gražių, patraukiančių!

Prisiminkime Jono Biliūno sunkų ir liūdną gyvenimo kelią ir vėl pavartykime jo gražaus literatūrinio palikimo puslapius. —E.

"Laujienose"

pasiskelbęs — visus
muzvie nustelbia.

SUTVARKYKITE LAIKU SAVO AUTOMOBILĮ STASY DAPKUS

3255 SO. UNION AVENUE

Tel. CALUMET 5-1127

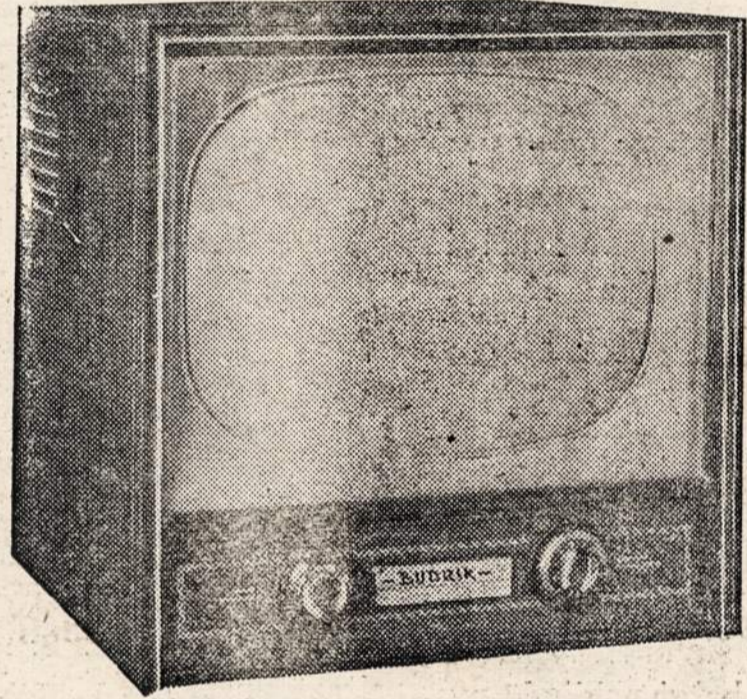
Prityręs mechanikas, turįs moderniausius įrankius, gerai ir nebrangiai patarė, karoseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja motorą, kad taupiau naudotų benzina ir alyvą. Dirbtuvė yra 3231 So. Lowe Ave., įvažiuoti reikia iš alėjos. Kas negali atvažiuoti į dirbtuvę, skambinkite telefonu susitarimui.

NAUJAS 1955 M. BUDRIK NUOSAVU LEIBELIU TELEVIZIJOS APARATAS

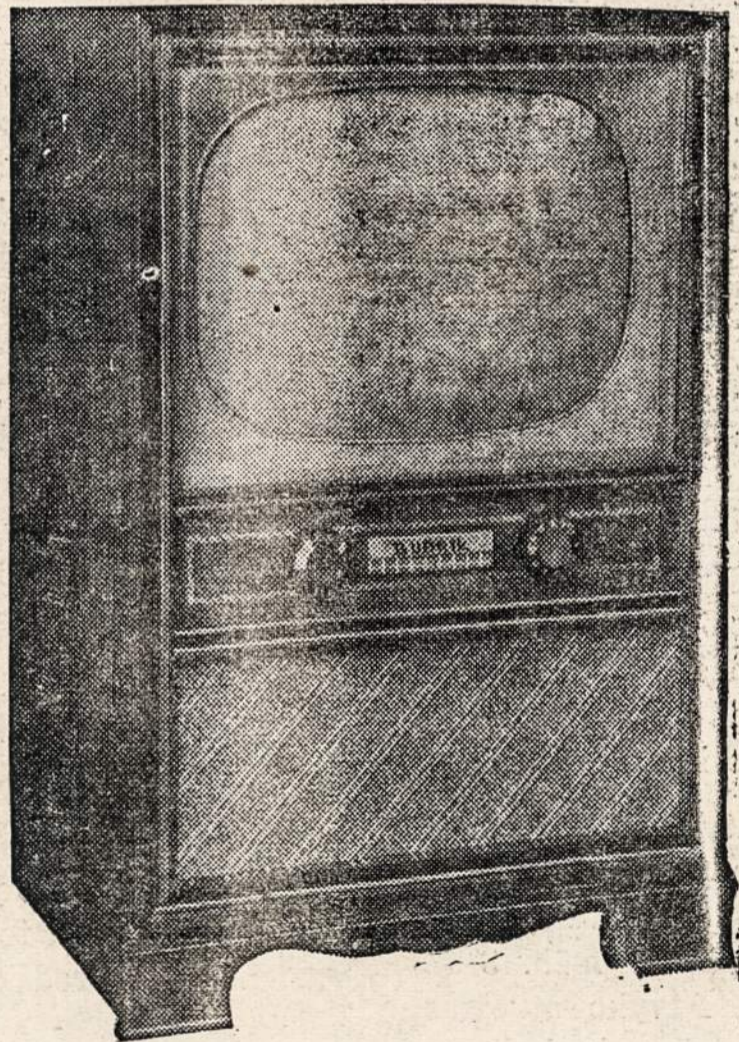
RCA LICENSED PATENTS UNDERWRITERS APPROVED

Padirbtas specialiai dėl Budriko per vieną geriausių dirbtuvių aukštos kokybės Radio ir Televizijų išdirbėjų.

100 PROCENTŲ GARANTUOTAS

Dykai permainymas dalių ir tubų vienus metus. 5 metų garantija. 25 tubos (including Aluminized Electric Magnetic Pix and Four Rectifiers, dark glass; 18 K. V. Cascade Tuner 41 M. C./ 1 f.).

Tai yra aiškus paveikslas ir geras balsas, lengvai užtuninamas. Pamatykite Budriko Krautuvėje. Duodama 10 dienų išbandymui. Didelė nuolaida už seną setą.

LENGVI IŠMOKEJIMAI.

Tai yra geriausia dovana dėl Kalėdų jums ir jūsų šeimai.

JOS. F. BUDRIK, INC.

3241 So. Halsted St. Tel.: CALUMET 5-7237

ATIDARA IR NEDĖLIOMIS NUO 11-5 VAL. DYKAI KALĖDŲ DOVANA IR KALENDORIUS VISIEMS.

Budriko Radio Valanda ketvirtadieniais nuo 6 val. iki 7 val. vakare iš stoties WHFC, 1450 kil. Klausytojai laimės prizus už atspėjimą.

surround
yourself
with an air
of
excitement

we wear
ELECTRIQUE

an unforgettable new fragrance

introduced to America

for the first time

by Max Factor

From the fashion capitals
of the world comes
Electrique... a thrilling new
essence whose clinging
fragrance will make the very
air around you
glow with enchantment.

Parfum cologne, large size \$2.50
not shown: dusting powder \$1.50

*all prices plus tax

AS SEEN IN LIFE

TRAFICANTE BROS.

2301 WEST TAYLOR STREET
759 SO. CALIFORNIA AVENUE

Taylor 9-9100
SACRAMENTO 2-0301

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, DECEMBER 11, 1954

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

Angliškųjų skolinių žodynas

(Tęsinys iš 1954.XII.4 "Literatūros".)

dumpinimas (dumping), pylimas pelenų, vertimas sąslavų, šiukšlių bei įvairių atmatų į vieną krūvą; pigiausias pardavimas gaminių, ypač svetimų valstybės, kuri ieško naujų prekyviečių arba nori nurungti kitų kraštų gaminamus tos pačios rūšies dirbinius; dumpingas. — Jei šitoks *dumpinimas* ir ilgiau čia tęsis, tai mes turėsime viską palikti ir bėgti. Visokio šlamšto *dumpinimas* daugiausia pasilaiko ten, kur biednuomenė gyvena. Aš daug metų išdirbau už *vačmeikerį*, bet dabar jau atleido, ba, sako, šveicarų ir švedų gamybos laikrodėlių *dumpinimas* pasidaręs toks didelis, kad mūsų fabrikas nebegaunąs *orderių*, kiek reikia.

dumpuoti, dumpyti (to dump), pilti pelenus, sąslavas, šiukšles bei įvairias atmatas; užversti svetimų kraštų, kartais ir savo, prekyvietes labai nupigintais gaminiais. — Kai tik pradėjo *dumpuoti* čia visoki brudą, tai *praperčių praisas* tuoj nukrito. Miestas pradėjo *dumpyti* į tą išdirbtą *kvārę* savo *dumpą*, tai dvokimas neišpasakytas. Prieš karą čia tik japonai *dumpuodavo* savo labai pigių tavorą, o dabar jau *dumpuoja* ir vokiečiai, ir italai, ir prancūzai, ir angliai.

dupleksas, žr. *diupleksas*.
džajent, džajent (giant), milžinas. — Tas *restleris* atrodo, kaip *džajent*. Prieš karą *Džermanas* buvo *džajent*, o dabar tik *šrimpas*.

džaiģentiškas (gigantic), milžiniškas. — Tas naujas *bildingas*, sako, tikrai būsiąs *džaiģentiškas*. Jau du baisius, du *džaiģentiškus* karus turėjom, o laimėjom tik fašizmą ir komunizmą, *dacol*.

džainas (dynamite). Taip dažniausiai vadina lietuviai angliakasiai dinamitą, ypač *Pensilvanijos* anglių kasyklose, kur jų daug dirba. — Būk *keriful*, ba tam *bakse* yra *džainas*. Parako šūvis priplaišo visą *karą* ar net du anglies, o *džainas* tik paknisa, kaip kiaušė, ir tiek. Tą *raką* turėsim nušauti su *džainu*, ba labai šlapias, tai parakas pasprings.

džeketas, džeketas (jacket), vyrų ar moterų trumpas viršutinis drabužis; švarkas; smokingas. — Sakau, kad apsilvilk *džeketu*, ba šaltį pagausi, kodėl neklausai. Jis nešioja skūrinį *džeketą*. *Ošpitolė* tai visi su baltais *džeketais* apsilvilkę.

džekės (jackass), asilas; paukšius, kvaiša; apkiautėlis. — O aš tai nebalsavau už tą *džekės*, nors ji ir išrinko. Tu mane įžeidi, sakydamas, kad aš einu su tuo *džekės*: aš su juo neinu! Tik tu neklausk to *džekės*, ba jis nežinō, ką jis pliurpia.

Džekis, džekis (Jack, jack). Amerikiečiai vietoj *John* (*Džian*) dažnai pasako ir Jack

(Džek), kurių ir vienas, ir kitas reiškia Joną, tik pastarasis sumažintą, numenkintą, lyg ir pašiepiamą, paniekinamą, nes juo pasakoma Jonelį, Jonpaikį, moliō motiejų, labai paprastą žmogelį, bernioką, vaikėžą, paikių. Kartais ir *Jokūbas* (*Jacob, James — Džekob, Džemes*) vadinamas *Jack* (žr. *Džekis, Džimis*). — Šį vakarą eisim pas *Džekį* išgerti, nes jis smarkiai fundina. Lakstyk, lakstyk su *džekiais*, tai paskui geresnio negausi, ir pasiliksi senmergė. Jei tik bile *džekis*, tai ji ir eina. Tu man daugiau čia tokio *džekio* neparsivesk, ba aš jam šluotą paimsiu! Mano mamā manō *Džianuką* vadinā *džekiu*. Ant to kampo tiek *džekių*, kad jau nei praėiti nebegalima, kaip šunės loja, užkabinėja.

džekis, džekiuoti (jack; to jack up), keltuvas; medžiams ar malkoms piaustyti ūžys; kelti, pakelti. — Duok *džekį*, tuoj *padžekiuosim karą* ir *apčėnčiuosim tairę*. Nešk tą *džekį* *beismentą*, ko čia dabar laikai prie *auzos*.

Džekis (Jake), *Jokūbas*, *Jokūbukas*, *Jokūbelis*. — Manō brolis *Džekis* dabar *Floridōj* gyvena ir pinigūs leidžia, ba jau neturi kur jų dėti

(B. d.)
Dr. Alg. Margeris

Mechanikos amžiaus dailininkas

Sakoma, kad abstraktusis menas yra mechanikos išgalėjimo kasdieniniame gyvenime išdava ir kad jis suprantamiausias tik didmiesčių gyventojams. Kalbant apie abstraktųjį meną, dažnai padejuojama ties pačio žmogaus sumašinėjimu ir suautomatinimu. Esą, šių dienų žmogui trūksta jausmo ir šilimos.

Žinomojo rusų rašytojo Arcibaševō sūnus dailininkas Boris Arcibaševas, kuris gyvena Amerikoje, tapybos srity atlieka tai, ką moralistas atliktų gangsterių tarpe. Sumechanizuotam žmogui jis stengiasi gražinti sielą, asmenybę ir net jausmą, neversdamas jo atsižadėti mechanikos.

Nesėnai pasirodė Arcibaševō kūrinių albumas, kuriame vėrauja temos iš plieno pramonės. Jo vaizduojamos mašinos žiūri, jaučia ir reaguoja. Kiekviena jų vaizduoja kokį nors žinomą organinės gamtos gyvą pavidalą. Nemaža mašinių, kurių pilsto plieną, žarsto žarijas ir krauna anglis, yra panašių į žmogų.

— Savo auka palengvink sėnelių sunkias tremties dienas!

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, DECEMBER 11, 1954

Lietuvių Prekybos Namai

Prekės be brokų, sugadinimų. Klientų sąskaitos neparduodamos Finance Co. Prekyba atidaryta kasdien 9-9:30.

Perkantieji ši mėnesį svečių kamb., miegamojo, televizijos setus, gauna 10 dalių Hoover elektrinį dulkių siurbį dovanai.

DAUG SVENTĖMS DOVANŲ, VAIKAMS ŽAISTŲ

The 17-inch DuMont BARTON Contemporary styling. Walnut, mahogany or blond wood finish. ... now from \$179 95¢ For 17" Table Model

19 colių mahogany kabinete \$19900
PIRKITE ŠIAIS METAIS — MOKĖKITE SEKANCIAIS.

FURNITURE CENTER, INC.
IMONĖS VEDEJAS JUSTAS LIEPONIS

3222-24-26 So. Halsted Street
Telefonas: Victory 2-4226

Atidaryta kasdien 9-9:30 val. Sekmadieniais 10-5 val.

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

Kultūros pasauly

— *Petro Klimo*, buvusio Lietuvos ministerio Prancūzijai, paliktą gausią biblioteką nupirko Laisvosios Europos Kolegija Strasbourg. Biblioteka ypač gausi Lietuvos istorija liečiančia medžiaga.

— *Lietuvių Muziejus Argentinoje* yra organizacinėje stadijoje. Jis steigiamas Buenos Aires mieste. Pradžiai turima kelis šimtus eksponatų.

— *“Keleivio”* savaitraštis, kurį Bostone leidžia Lietuvių Socialdemokratų Sąjunga, ateinančių metų pradžioje minės 50-ties metų savo gyvavimo sukaktį.

— *Dail. A. Galdiko* paveikslų paroda Waterbury miesto muziejuje atidaroma gruodžio 5 d. ir tęsis iki šio mėnesio pabaigos.

Lietuvių Literatūros Dr-jos susirinkimas

Metiniame susirinkime lapkričio 28 d. Čikagos Lietuvių Literatūros Draugija aptarė tolimesnę veiklą ir perrinko Draugijos vadovybę.

Draugija ryžtasi ir toliau dirbti sunkiuose literatūros dirvonuose, ieškoti galimybių išleisti mūsų literatūrą ir mokslininkų darbus, kurie dėl finansinio nuostolingumo neranda leidėjų, bet teikia didelę kultūrinę naudą kukliai išvijos literatūrai.

Literatūros Draugija, nesiekdama uždario, o vien tik lietuvių literatūros puoselėjimo, nutarė visų pirma išleisti Vaclovo Biržiškos *Senujų Lietuviškų Knygų Istoriją*, jos 2-ąją dalį, kurios pirmąją dalį Draugija išleido 1953 m.

Ši knyga numatyta išleisti ateinančių metų pradžioje. Po to Draugijos valdyba svarstys leidimą panašios svarbos knygų, kurių svarbumą ir reikalingumą spręs sudaryta knygų leidimo komisija.

Išleistieji abu Literatūros metraščiai susilaukė tinkamo įvertinimo ir pasisekimo tarp skaitytojų, kurie nepaliauja domėjėsi lietuvių kultūriniais uždaviniais.

Skaitykite “N-nas”

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

visus mokesčius čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUŽIAI
GYDUOLĖS
ir t. t.

Jūsų giminės gaus be jokių įjams išlaidų

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WAbash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

12 -- NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, DECEMBER 11, 1954

Draugija be to siekia literatūros ugdymo ir gyvu žodžiu, rengdama paskaitas, minėjimus, kviesdama paskaitoms ne vien Čikagoj gyvenančius kultūrininkus, bet ir iš kitų miestų.

Literatūros Draugija pradėjo prie Naujienų leisti priedą *Literatūra*. Susilaukus palankių įvertinimų ir pageidavimų, Draugija stiprins, tobulins savo Literatūros priedą.

Į valdybą perrinkti arba naujai išrinkti šie asmenys: M. Gudelis, pirmininku; J. Šmotelis, vicepirmininku; S. Vainoras, sekretorium; M. Šileikis, išdininku ir A. Ambrose išdo bei turto globėju.

(Atkelta iš 9 pusl.)

nybių žmogus turi būti mums atmintinas (jį mes greit pamiršime), tik tas per keliasdešimt metų savo tautai tedirbės ir jai savo svajones tepaskyręs Lietuvos vyras.

Pirmadienį, lapkričio 6 d. 8 val. ryto išėjau iš viešbučio stotin vykti iš Berlyno, nelaukdamas, kol tame pat viešbutyje kambaryje Nr. 62 8 val. 30 min. Dr. J. Šliupas skirsis su šiuo pasauliu. Apie tai tesužinojau Greifswalde tik po trijų dienų.

P. S. Mažmožis: prieš atsišveikindamas XI.4 su šliupu, atkreipiau jo dėmesį, jog jo rašy-

seną pasidarė labai panaši į basanavičinę, mano labai gerai pažįstamą. Su tuo jis nesutiko, sakydamas: “Basanavičiaus rašysena buvo labai graži ir kitokia, negu mano”.

M. Biržiška
Greifswalde (Grypgiryje),
1944.II.11.

(Perspausdinta iš 1944 m. Berlyne leisto “Lietuviai” Nr. 6).

*Chicagiečiams susisiekimo nelaimės kiekvienais metais kainuoja \$40,000,000. Kiekvienos nelaimės metu jūs užmokate savo dalį. Padėkite sumažinti tą milžinišką sumą, įstojant į “Crusade for Traffic Safety”.

NEW G-E REFRIGERATOR WITH REVOLVING SHELVES

PUTS ALL
FOOD
AT YOUR
FINGERTIPS!

PLUS

ALL THESE NEW FEATURES!

- ★ fold away bottle racks
- ★ ice cream rack—juice can dispenser
- ★ adjustable door shelves
- ★ mini-cube ice trays

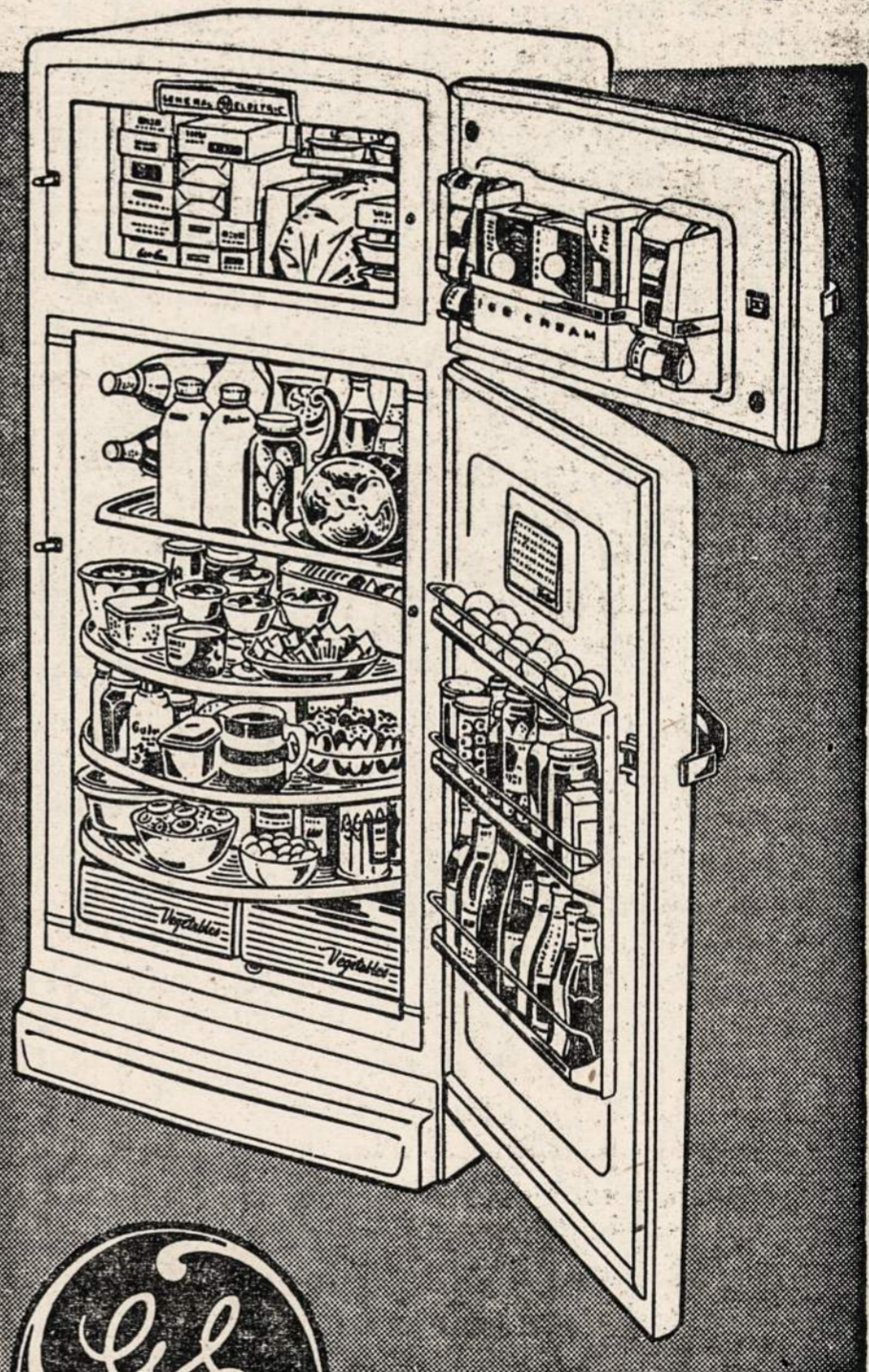
EASY
TERMS

After Small Down Payment

Two separate appliances
in One cabinet!

A big automatic defrosting refrigerator . . .
and a true zero-degree freezer that holds up
to 89 packages of frozen foods!

MODEL LH-121L 12.1 CUBIC FEET

REFRIGERATOR-FREEZER
COMBINATION

Leo Berman Hardware and Appliances
1638 W. 63rd Street

HEmlock 4-6800

(1 block West of Ashland on 63rd St.)

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS